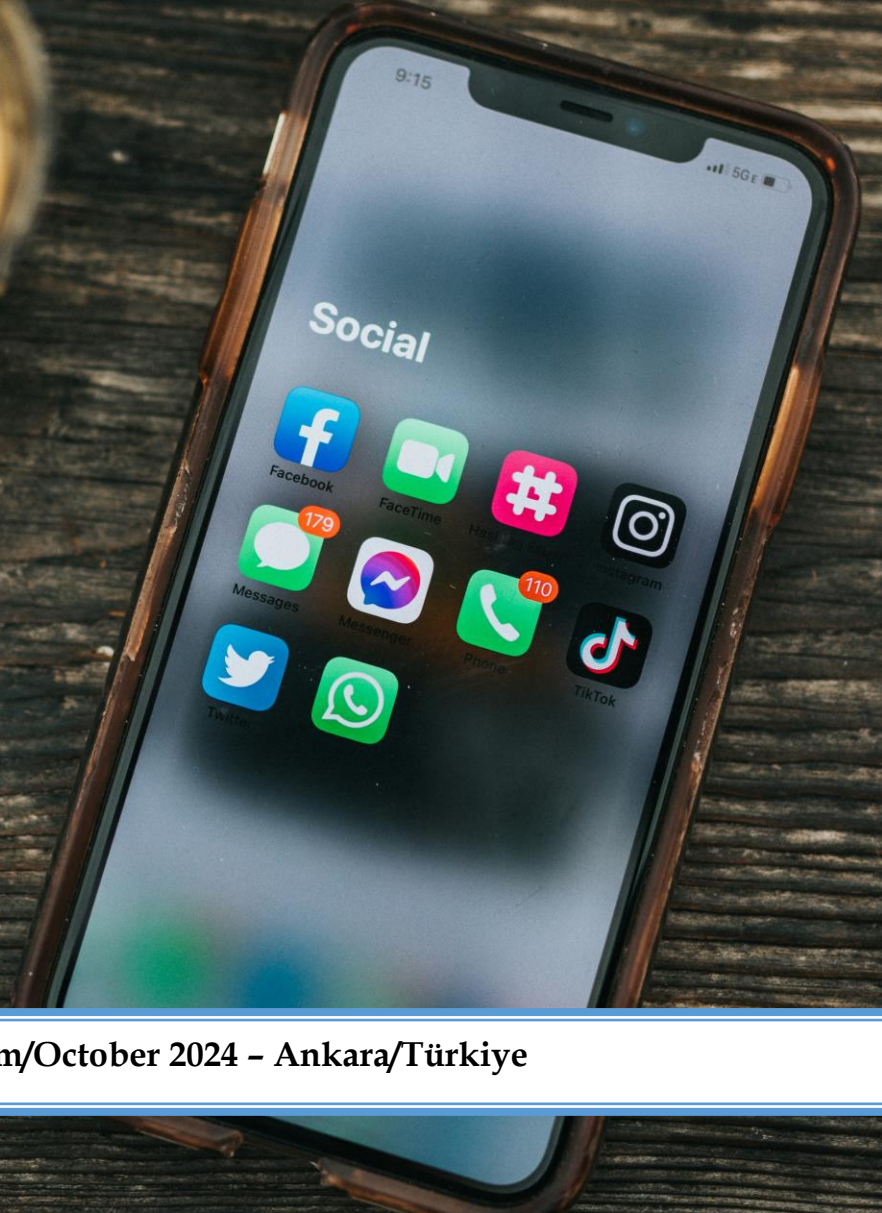

18. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metinleri
Book of Proceeding The 18th International Congress on Social Studies with Recent Research
كتاب المتون الكاملة للمؤتمر الدولي الثامن عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية

Editörler - المحررون - Editors

Hatem Fahd Hno - Sami Baskın

08-11 Ekim/October 2024 - Ankara/Türkiye

ISBN: 978-625-98855-6-8

Yayımlanma Tarihi (Publishing Date): 12.10.2024

Yayınevi (Publishing House): Recent Academic Studies

18. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metinleri

كتاب المتون الكاملة للمؤتمر الدولي الثامن عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية

Book of Proceeding 18th International Congress on Social Studies with Recent Research

Editörler: *Hatem Fahd Hno, Sami Baskın*

Kapak Resmi:

Arka Kapak Resmi:

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

1. Basım, Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

210 x 297 mm

Kaynakça var, dizin yok.

ISBN 978-625-98855-6-8

1. Sosyal Bilimler 2. Kongreler ve toplantılar 3. Tam Metinler

PDF yayın

Yayımlanma adresi: <https://saybildercongress.com/social/>

Recent Academic Studies

Yeni Pazar Mh. Ali Okumuş Cad. Mevlana Sitesi A Blok – Çayeli / Rize

Kongre Onursal Başkanı - Honorary President

Prof. Dr. İbrahim Özcoşar - Rector of Mardin Artuklu University, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Naci Bostancı - Rector of Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye
Prof. Dr. Mounir Dhouib - Carthage University (Tunisie)

Düzenleme Kurulu / Organizing Board

Düzenleme Kurulu Başkanı - Head of the Organizing Board

Prof. Dr. Hüseyin Akyüz – Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye

Düzenleme Kurulu Üyeleri / Members of the Organizing Board

Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo - University of Mosul – Iraq
Prof. Dr. Muhammad Matarna - Tafilat Technical University - Jordan
Prof. Dr. Najem Dhaher – Carthage University - Tunisia
Prof. Dr. Ömer Bozkurt - Mardin Artuklu University, Türkiye
Prof. Dr. Sid Ahmed Sufyan - University of Annaba – Algeria
Assoc. Prof. Dr. Gehan M. Anwar Deeb - October 6 University - Egypt
Assoc. Prof. Dr. Sami Baskın - Tokat Gaziosmanpaşa University - Türkiye
Dr. Esat Layek - Tokat Gaziosmanpaşa University - Türkiye
Dr. Said Assil - Regional Center for Education and Training Professions – Morocco
Dr. Yasser Ahmad – University of Bahrain – Bahrain

Üniversite Tarafından Bu Kongre İçin Görevlendirilmiş Düzenleme Kurulu Üyesi*

Prof. Dr. Ömer Bozkurt - Mardin Artuklu University, Türkiye

Değerlendirme Kurulu Başkanı – Head of The Evaluation Board

Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo - University of Mosul – Iraq

Değerlendirme Kurulu - Evaluation Board

- Prof. Dr. Abdul Rahman bin Omar bin Ahmed Al-Madkhali - Jazan University – Saudi Arabia
- Prof. Dr. Abdussamed Yeşildağ - Kırıkkale University – Türkiye
- Prof. Dr. Aggo Ali - Batna University 1- Algeria
- Prof. Dr. Ali Muhammad al-Ahmar - University of Maiduguri – Nigeria
- Prof. Dr. Belhadry Loufa - University of Abdelhamid Ben Badis, Mostaganem – Algeria
- Prof. Dr. Birgül Bozkurt - Mardin Artuklu University – Türkiye
- Prof. Dr. Boukhal Lakhdar - Salehi University Center – Algeria
- Prof. Dr. Fatih Koca – Ankara University – Türkiye
- Prof. Dr. Gehan M. Anwar Deeb - October 6 University – Egypt
- Prof. Dr. Hatice Demirbaş - Ankara Hacı bayram Veli University – Türkiye
- Prof. Dr. Hayat Kuttat - M'sila University – Algeria
- Prof. Dr. MA Hebin - Northwest Minzu University - P. R. China
- Prof. Dr. Mohamded Mohy El Din Ahmed - Minya University, Egypt
- Prof. Dr. Mujeebur Rahman - Jawaharlal Nehru University – India
- Prof. Dr. Omayma Ghanem Zidan - Egyptian cultural advisor in China – Egypt
- Prof. Dr. Ömer Bozkurt - Mardin Artuklu University – Türkiye
- Prof. Dr. Ramazan Armağan - Süleyman Demirel University – Türkiye
- Prof. Dr. Shereif Abu El Makarem - The Higher Institute of Languages in El Mansoura – Egypt
- Prof. Dr. Sherine El Shoura - Benha University – Egypt
- Prof. Dr. Şinasi Akdemir - Çukurova University – Türkiye
- Prof. Dr. Uğur Özgöker – İstanbul Arel University – Türkiye
- Prof. Dr. Yehia Kamel - Suez Canal University – Egypt
- Assoc. Prof. Dr. Mustafa Cora – Ankara Hacı Bayram University – Türkiye
- Assoc. Prof. Dr. Talip Ayar – Ankara Hacı Bayram University – Türkiye
- Assoc. Prof. Dr. Serbülend Arpa – Ankara Yıldırım Beyazıt University – Türkiye
- Dr. Ahmed Muhammad Qadan - Al-Qasimi Academy - Palestine
- Dr. Ali bin Munawer bin Rada Al-Juhani - Tabuk University - Saudi Arabia
- Dr. Bahia Ben Sagheer - Université Abdelhamid Mehri Constantine 2- Algeria
- Dr. Faysal Arpağuş – Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
- Dr. Hasan Turgut - T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı – Türkiye
- Dr. Hassan Kassab - Ibn Zohr University, Agadir – Morocco
- Dr. İsmail Öztürk - Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
- Dr. Kerkour Mohamed - Tissemsilt University – Algeria
- Dr. Majed Abdel Aziz Al-Khawaja - University of Jordan – Jordan
- Dr. Meryem Almansouri - Zayed University – Jordan
- Dr. Moaz Abdul Latif Al-Nayef - Zayed University. Abu Dhabi - United Arab Emirates
- Dr. Mohamed Adel Amtareed - Libya
- Dr. Mohamed Faridi - Hassan I University, Settat – Morocco
- Dr. Mostafa Yahya, University Center of Nour El-Bashir El-Beidh – Algeria
- Dr. Mubarak Saad Al-Ghariani - Libyan Authority for Scientific Research, Ministry of Higher Education and Scientific Research - Libya.
- Dr. Nur Thani - Bayero University, Kano – Nigeria
- Dr. Osama Muhammad Salous - Al-Istiqlal University – Palestine
- Dr. Sahra Khmeili - University of Badji Mokhtar, Annaba – Algeria
- Dr. Sherin Samir - October 6 University – Egypt
- Dr. Şaban Banaz - Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
- Dr. Tawfiq Abubakar - University of Bayero - Kano – Nigeria

Dr. Wessam Khairi Morsi - British University in Egypt (BUE) - Egypt
Dr. Yasia Selima - Higher National School of Political Sciences - Algeria
Dr. Yasser Ahmed Juma - Bahrain
Dr. Zahia Souissi - Higher School of Teachers Bouzareah - Sheikh Ben Mohamed Brahimi
El Meili Algerian
Dr. Zobayer Ahmed - International Islamic University Chittagong - Bangladesh
Lecturer Hadi Esmer - Tokat Gaziosmanpaşa University - Türkiye

Sekreteryä - Secretariat

Dinçer Bektaş

ÖN SÖZ

18. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi, 08-11 Ekim 2024 tarihlerinde Ankara'da gerçekleşecektir. Bu kongre, Saybilder Topluluğunun organizasyonunda ve başta Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Carthage University olmak üzere çeşitli yükseköğretim kurumlarının ilmi desteği ile düzenlenmektedir. Kongreye 6 farklı ülkeden davetli konuşmacı davet edilmiştir. Aynı zamanda Türkçe, İngilizce ve Arapça duyurular yapılarak bilim insanlarına çağrıda bulunulmuştur. Bu çağrılar sonrasında Türkiye hariç 12 farklı ülkeden (Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Fas, Irak, Katar, Kazakistan, Libya, Mısır, Suudi Arabistan Krallığı, Tunus, Umman, Ürdün) sözlü bildiri kongre programına dâhil edilmiştir. Tüm bildiriler kör hakemlik sürecinden geçirildikten sonra sunuma kabul veya reddi gerçekleştirilmiştir. Bu süreç içerisinde bildirilerin önemli bir kısmına hakemlerden düzeltme talebi gelmiştir. Hakemler tarafından talep edilen düzeltmelerin yapılıp yapılmadığı da özenle kontrol edilmiş ve düzeltilerden sonra kabul mektupları düzenlenerek yazarlarına gönderilmiştir.

Başvuru süreci sonucunda 73'ü Türk bilim insanları tarafından ve 77'si farklı ülkelerden katılan bilim insanları tarafından hazırlanmış toplam 150 bildiri sözlü sunuma uygun bulunmuştur. Bu kitapta kongrede sunulan bildirilere ait tam metinler yer almaktadır.

Kongrenin bilim insanları arasındaki iletişimi kuvvetlendirmesini, bilgi alışverişini arttırmasını, ortak çalışma zeminlerini oluşturmasını, milletimize, insanlığa ve bilgiyle amel edenlere faydalı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Hüseyin Akyüz
Düzenleme Kurulu Başkanı

مقدمة

يسرنا أن نقدم لكم هذا الكتاب الذي يضم مجموعة الأبحاث الكاملة التي قُدمت خلال فعاليات المؤتمر الدولي الثامن عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية، الذي عُقد في العاصمة التركية أنقرة خلال الفترة من 8 إلى 11 أكتوبر. كان هذا المؤتمر فرصة مميزة لتبادل الأفكار والمعرفة بين نخبة من الباحثين والأكاديميين المتخصصين في مجالات الدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية، حيث تميز بالتنوع الفكري والتخصصي الذي يعكس تطور هذه المجالات الحيوية.

شهد المؤتمر مشاركات واسعة من باحثين من مختلف الجامعات والمؤسسات العلمية حول العالم، وأسهم في مناقشة العديد من القضايا المحورية التي تتعلق بالتحديات الاجتماعية والقانونية التي تواجه المجتمعات المعاصرة. كما تناولت الأبحاث المقدمة مواضيع تتعلق بالتاريخ وارتباطه بتشكيل البنى الاجتماعية والقانونية في الحاضر، مما أضفى بعداً تحليلياً معمقاً على المناقشات العلمية.

إن هذا الكتاب يضم بين دفتيه نتاج جهود بحثية متميزة أسهمت في تقديم رؤى نقدية ومعرفية حول قضايا متشابكة ومعقدة، مع السعي إلى تقديم حلول مستدامة للتحديات القانونية والاجتماعية القائمة. ولعل هذا التنوع في الأبحاث يعكس مدى أهمية المؤتمر في تعزيز التفاهم العلمي وتوسيع آفاق الحوار الأكاديمي بين الباحثين في مختلف التخصصات. نتمنى أن يجد القارئ في هذا الكتاب إضافة قيمة إلى المعرفة العلمية، وأن يساهم في تطوير الدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية بما يعزز التقدم الفكري والاجتماعي للمجتمعات.

أنقرة – 2024/10/12

رئيس المؤتمر

Din Anlatımının Semboller Üzerinden Sinemaya Aktarımı: Yeşil Yol Örneği.....	1003
Dr. Öğr. Üyesi Faysal Arpaguş	
Toksik Liderlik: Scopus Veri Tabanına Dayalı Bir Bibliyometrik Analiz	1008
Doç. Dr. Ercan Yavuz	
Yüksek Lisans Öğrencisi Edanur Varilci	
Türkiye’de Enflasyonun Markov Rejim Değişim Modeli ile Değerlendirilmesi	1020
Öğr. Gör. Dr. Yaşar Turna	
Beyza Yılmaz Sönmez	
Câhiliye’den İslâm’a Hac (Bir İbadetin Geçirdiği Değişim ve Dönüşüm)	1034
Doç. Dr. Mustafa Necati Barış	
Expat Tasarımcıların Eklektik Yaklaşımları	1044
Dr. Evrim Kabukcu	
Edib Ahmed Yükneki’nin Atebetü’l-Hakâyık İsimli Eserinde Kur’an Âyetlerinden İktibaslar	1053
Doç. Dr. Faruk Görgülü	
Göçün Moda Hikâyeleri: Masa Mara Koleksiyonları	1069
Dr. Evrim Kabukcu	
Kuşaklara göre Akademisyenlerin Metaverse Kaygı Düzeyleri.....	1078
Doç. Dr. Esra Gökçen Kaygısız	
Doç. Dr. Mustafa Özkan	
Kentlerde İklim Değişikliğinin Etkilerini Azaltma ve Uyum Sağlama Önerileri	1096
Öğr.Gör.Dr. Nihal Gökçe	

Recent Developments in Central Bank Digital Currency Projects: Quo Vadis?.....	1102
Prof. Dr. Ali Polat	
6360 Sayılı Kanun'un Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimlerine Etkisi.....	1112
Öğr. Gör. Dr. R. Kıvanç Arslan	
Sührevrdî'de İnsan Tasavvuru.....	1127
Doktora Öğrencisi Sema Güler	
Fuar Organizasyonu Çalışanlarında İş Doyumu: Türkiye ve Almanya'da Çalışanlara Yönelik Bir Karşılaştırma	1135
Bilim Uzmanı Hasan Kayacık	
Doç. Dr. Erkan Taşkiran	
Kamu Sağlık İşletmelerinin Sağlık Turizmine Yönelik Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme	1153
Dr. Emin Kaya	
6360 Sayılı Kanun'un Süreç Analizi Çerçevesinde Uygulama Evresi.....	1164
Öğr. Gör. Dr. R. Kıvanç Arslan	
Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Medya Bağımlılığı, Beş Boyutlu İyi Oluş Modeli ve Akademik Yaşam Doyumlarının İncelenmesi	1172
Psikolog Merve Kalaycı	
Dr. Öğr. Üyesi Elvan Kiremitçi Canıöz	
Türk Siyasetinin Parıldayan Yüzü: Nezihe Muhittin	1199
Doç. Dr. Yonca Altındal	
Kur'ân-ı Kerim'in Bilimsel Mucizeleri.....	1205
Yüksek Lisans Öğrencisi Zehra Beker	

6360 Sayılı Kanun'un Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimlerine Etkisi

Öğr. Gör. Dr. R. Kıvanç Arslan
Ordu Üniversitesi

Özet

2012 yılında TBMM’de kabul edilen 6360 sayılı Kanun ile on üç ilde büyükşehir belediyesiyle, yirmi altı yeni ilçe kurulmuştur. Ayrıca 6360 sayılı Kanun’la bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde değişiklik yapılmıştır. 2013 yılının ilk çeyreğinde TBMM’de kabul edilen 6447 sayılı Kanun ile 6360 sayılı Kanun’da değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişiklik ile yeni kurulan büyükşehir belediyesi sayısı on üçten, on dörde çıkmış ve yeni kurulan ilçe sayısı yirmi altıdan, yirmi yediye çıkmıştır.

6360 sayılı Kanun’un 29. maddesi ile 1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’un 4. maddesi; “Büyükşehir belediye başkanının seçiminde seçim çevresi, büyükşehir belediye sınırlarından oluşur” şeklinde değiştirilmiştir. 2014 yılında yürürlüğe giren bu düzenlemeyle büyükşehir belediyeleri sınırları içinde ilçelerde yaşayan ayrıca köyden mahalleye dönüşen yerde yaşayan bir vatandaş; mahalli idareler seçiminde mahalle muhtarını, ilçe belediye meclisi üyelerini, ilçe belediye başkanını ve büyükşehir belediye başkanını seçmek için oy kullanmaya başlamıştır.

6360 sayılı Kanun TBMM’de kabul edildikten sonra Kanun’un, büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerine etkisi ve yerel bazda siyasi yansımaları kamuoyunda / akademik camiada tartışılan konular arasında yer almıştır. Bu çalışmada 6360 sayılı Kanun’un yürürlüğe girdiği 30 Mart 2014 mahalli idareler genel seçiminden itibaren 2019 ve 2024 yıllarında yapılan mahalli idareler genel seçimleri de dahil olmak üzere büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinin sonucuna tesiri, Ankara ve İstanbul gibi illerde bazı mahallelerin bağlı oldukları ilçelerin değiştirilmesinin yerel seçimlere ne şekilde aksettici, büyükşehir belediyesi bulunan illerde siyasi partilerin yerel seçimlerdeki oy dağılımları irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: 6360 sayılı Kanun, Yerel Seçimler, Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Siyasi Partiler

The Effect of Law No. 6360 On Metropolitan Municipality Mayoral Elections

Abstract

Law No. 6360, adopted by the Turkish Grand National Assembly in 2012, established metropolitan municipalities in thirteen provinces and twenty-six new districts. Law No. 6360 also amended some Laws and Decree Laws. In the first quarter of 2013, Law No. 6447 adopted by the Grand National Assembly of Turkey amended Law No. 6360. With this amendment, the number of newly established metropolitan municipalities increased from thirteen to fourteen and the number of newly established districts increased from twenty-six to twenty-seven.

With the 29th article of the Law No. 6360, the 4th article of the Law No. 2972 dated 1984 on the Election of Local Authorities and Neighborhood Headmen and Boards of Elders has been

amended as “The electoral district for the election of the mayor of the metropolitan municipality consists of the borders of the metropolitan municipality”. With this 2014 amendment, a citizen living in the districts within the borders of metropolitan municipalities, as well as a citizen living in an area transformed from a village into a neighborhood, started to vote to elect the neighborhood headman, district municipal council members, district mayor and metropolitan mayor in the local administration elections.

After the Law No. 6360 was adopted by the Turkish Grand National Assembly, its impact on metropolitan mayoral elections and its political repercussions on a local basis have been among the issues discussed in the public / academic community. In this study, the effect of the Law No. 6360 on the results of metropolitan mayoral elections, including the general elections of local administrations held in 2019 and 2024 since the general elections of local administrations held on March 30, 2014 when the Law No. 6360 entered into force, how the change of the districts to which some neighborhoods in provinces such as Ankara and Istanbul are affiliated has affected the local elections, and the distribution of votes of political parties in local elections in provinces with metropolitan municipalities will be examined.

Keywords: Law No. 6360, Local Elections, Metropolitan Municipality, Political Parties,

Giriş

Yerel yönetimler, vatandaşların doğrudan etkileşimde bulunacakları birimler olarak, katılım uygulamalarını desteklemede ve uygulamada aracı bir rol üstlenmektedir. Katılımcı düzenlemelerin yerel düzeyde etkinleştirilmesi, katılım kültürünün toplumsal tabana yayılmasına öncülük etmekte, katılımın içselleştirilerek vatandaşların içinde yaşadıkları sorunlara karşı çözüm yöntemleri geliştirebilmesi yönündeki motivasyonlarını arttırmaktadır. Yerel yöneticilerin, katılım mekanizmalarını hem yerel topluluğun istekleri ve önerileri doğrultusunda hem de bölgenin öncelikli sorunlarının tespit edilebilmesi aşamasında çeşitlendirebilmesi, katılımın daha işlevsel olmasına katkı sunmaktadır (Özde, 2024).

Yerelde katılım, temsil kavramları ile demokratikleşme arasında pozitif ilişki varsaydığımızda yerel yönetimleri demokrasinin özümsemiği alanlar olarak belirleyebiliriz. Bu manada baktığımızda belirli bir bölge içinde yaşayan bireylerin yönetim kadrolarını kendilerinin belirlemelerinin yanı sıra seçimlerle oluşturulmuş toplantılarına katılarak burada görüş ve düşüncelerini ifade etmeleri büyük önem arz etmektedir. Bu hususun yanında ortaya çıkan katılma pratiği belirli bölgedeki, yerel halkın yönetim sorumluluğunu da paylaşmasını geliştirecektir (Özçelik, 2021). Gerçekten, yönetim süreçlerinde görev üstlenmesi gereken kentlinin katılım istek ve güdüsüne sahip olması kentsel katılımın önde gelen koşuludur. İkinci koşula, katılım için çağrı yapan siyasal toplum örgütünü, yani yönetimi temsil edenlerin katılımın yararına gerçekten inanmış ve bu konuda kararlı kimseler olmalarıdır. Bir örgütün başında bulunan kimsenin, örneğin bir belediye başkanının kendisinin katılım yanlısı olması şart olmakla birlikte, yeterli sayılmaz. Hizmet birimlerini yönetenlerinde en azından katılıma karşı olmamaları gerekir (Keleş, 2020).

Seçimler demokrasilerin olmazsa olmaz ön koşuludur. Bu doğrultuda seçimlerin nasıl yapıldığı, hangi sistemin uygulandığı ve rızaya dayanıp dayanmadığı soruları önem kazanmaktadır. Bu durumda ön plana çıkan ilke ise adalet ilkesidir. Yani seçmen kesiminin temsil isteklerinin ne derece gerçekleşip gerçekleşmediği mevzuu ortaya çıkmaktadır (Safi & Kurşuncu, 2019).

6360 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce Türkiye’de 16 adet büyükşehir belediyesi vardı. Bunlar; Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun Büyükşehir Belediyesi idi.

6360 sayılı Kanun’la 14 adet büyükşehir belediyesi kurulmuş ve Türkiye’de toplam büyükşehir belediyesi sayısı 30’a yükselmiştir. 6360 sayılı Kanun ile yeni kurulan büyükşehir belediyeleri; Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya, Manisa, Mardin, Muğla, Ordu, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon ve Van Büyükşehir Belediyesi’dir.

6360 sayılı Kanun’un 29. maddesi ile 1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’un 4. maddesi; “Büyükşehir belediye başkanının seçiminde seçim çevresi, büyükşehir belediye sınırlarından oluşur” şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan değişiklik ile büyükşehir belediyeleri sınırları içinde köyden mahalleye dönüşen bir yerde yaşayan vatandaş, mahalli idareler genel seçiminde mahalle muhtarını, ilçe belediye meclisini, ilçe belediye başkanını ve büyükşehir belediye başkanını seçmek için oy kullanmaya başlamıştır. Yani büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yaşayan bir vatandaş, mahalli idareler genel seçimlerinde toplam dört farklı sandığa oy atmaya başlamıştır.

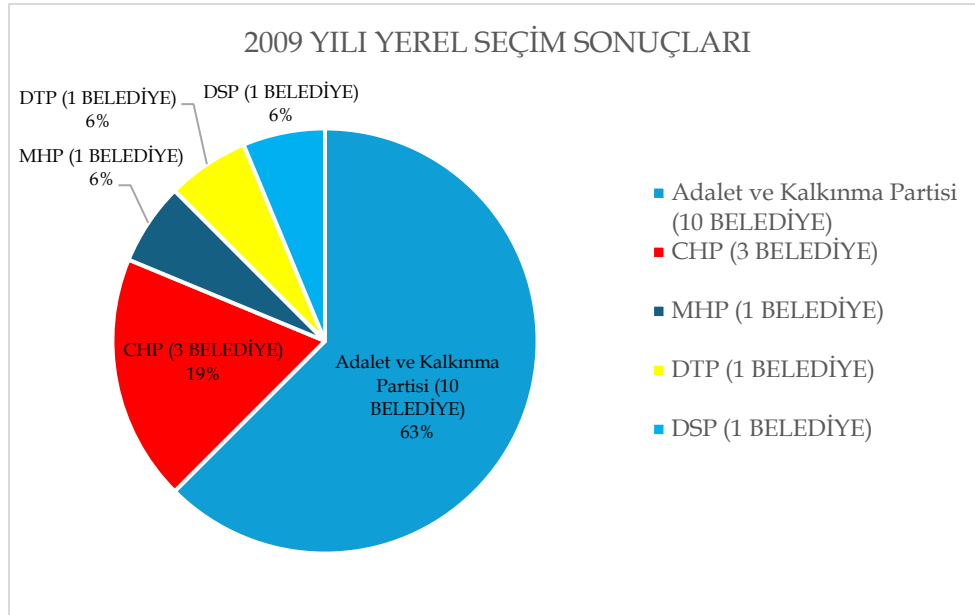
6360 sayılı Kanun gerekçesinde bir yandan idari ve mali kapasitesi yetersiz olan yerel birimlerin kaldırılacağı, kaynak israfının önlenerek etkinlik ve verimliliğin amaçlandığı, imar plan bütünlüğünün sağlanacağı, imar plan bütünlüğünün sağlanacağı ifade edilirken diğer taraftan, halk katılımının sağlanması ve etkin hizmet durumu amaçları vurgulanmıştır. Ancak gerekçede bunlar ifade edilirken, yasa metni halkın yönetimine katılımı konusunda önemli bir işlev üslenebilecek olan ilçe belediyelerini ihmal ederek halk katılımının sağlanması noktasında olumlu bir katkı sunamamıştır. Söz konusu yasa kapsamında 30 büyükşehirde belediye sınırlarının, il sınırlarına genişletilmesiyle birlikte belde belediyelerinin kaldırılması, tıpkı köylerin kaldırılması hususunda olduğu gibi temsil bağımlı zayıflatmaktadır. Şehir merkezinden kilometrelerce uzakta olan bir beldenin tüzel kişiliğinin kaldırılması suretiyle o beldeye ilişkin kararların, o beldeye kilometrelerce uzakta bulunan belediye meclisince alınması demokrasi ilkesiyle bağdaşmaz (Keleş, 2020).

1. 6360 Sayılı Kanun’un Siyasal Etkileri

6360 sayılı Kanun’un belki de en çok tartışılan yönü siyasal yapıya ilişkindir. Düzenlemenin bölge yönetimleri oluşturmaya yönelik olduğu, başkanlık sisteminin alt yapısını oluşturmak üzere çıkarıldığı, yerelde güçlü bir merkezileşmeye yol açacağı, demokratik katılımı azaltacağı ve nihayetinde düzenlemenin İktidar Partisi’nin yerel seçimleri kazanmaya yönelik bir stratejisi olduğu yönünde farklı bakış açıları bulunmaktadır (İzci & Turan, 2013).

1.1. 2009 Mahalli İdareler Genel Seçimleri

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere 6360 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce 29 Mart 2009 mahalli idareler genel seçimleri sonucuna göre; mevcut 16 büyükşehir belediyesinin 10 tanesi (Ankara, Bursa, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, Kayseri, Kocaeli, Konya, Sakarya, Samsun) Adalet ve Kalkınma Partili belediye başkanları tarafından, 3 tanesi (Antalya, İzmir, Mersin) Cumhuriyet Halk Partili (CHP) belediye başkanları tarafından, 1 tanesi (Adana) Milliyetçi Hareket Partili (MHP) belediye başkanı tarafından, 1 tanesi (Diyarbakır) Demokratik Toplum Partili (DTP) belediye başkanı tarafından 1 tanesi ise (Eskişehir) Demokratik Sol Partili (DSP) belediye başkanı tarafından yönetilmekteydi.

Tablo 1. 2009 Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçları

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere 2009 mahalli idareler genel seçimleri sonuçlarına göre Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin %63’ünü Adalet ve Kalkınma Partili belediye başkanları, %19’unu ise Ana Muhalefet Partisi CHP’li belediye başkanları yönetmektedir.

1.2. 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimleri

Tablo 2’de 6360 sayılı Kanun’un yürürlüğe girdiği 30 Mart 2014 mahalli idareler genel seçimleri ile fiilen büyükşehir belediyesi kurulan 14 ilde, büyükşehir belediyesi kurulmadan önceki son yerel seçim olan 29 Mart 2009 yerel seçimlerinde belediye başkanlıklarının hangi siyasi parti tarafından kazanıldığı gösterilmektedir. Ayrıca 6360 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra yapılan 30 Mart 2014, 31 Mart 2019 ve 31 Mart 2024 mahalli idareler genel seçimlerinde 30 büyükşehir belediye başkanlığının hangi siyasi parti tarafından kazanıldığı gösterilmektedir.

Tablo 2. Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçları (2009 - 16 Büyükşehir Belediye Başkanlığı - 14 İl Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçları, (2014, 2019, 2024 - 30 Büyükşehir Belediye Başkanlığı)

SIRA NO	İL	2009 SEÇİM SONUCU	2014 SEÇİM SONUCU	2019 SEÇİM SONUCU	2024 SEÇİM SONUCU
1	ADANA	Milliyetçi Hareket Partisi %29,70	Milliyetçi Hareket Partisi %33,50	Cumhuriyet Halk Partisi %48,80	Cumhuriyet Halk Partisi %46,72
2	ANKARA	Adalet ve Kalkınma Partisi %38,50	Adalet ve Kalkınma Partisi %44,82	Cumhuriyet Halk Partisi %50,93	Cumhuriyet Halk Partisi %60,51
3	ANTALYA	Cumhuriyet Halk Partisi %40,90	Adalet ve Kalkınma Partisi %36,40	Cumhuriyet Halk Partisi %50,62	Cumhuriyet Halk Partisi %48,71

SIRA NO	İL	2009 SEÇİM SONUCU	2014 SEÇİM SONUCU	2019 SEÇİM SONUCU	2024 SEÇİM SONUCU
4	AYDIN	<i>Cumhuriyet Halk Partisi</i> %26	<i>Cumhuriyet Halk Partisi</i> %43,80	<i>Cumhuriyet Halk Partisi</i> %53,94	<i>Cumhuriyet Halk Partisi</i> %50,53
5	BALIKESİR	<i>Milliyetçi Hareket Partisi</i> %41	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %39,70	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %47,77	<i>Cumhuriyet Halk Partisi</i> %51,12
6	BURSA	Adalet ve Kalkınma Partisi %47,10	Adalet ve Kalkınma Partisi %49,50	Adalet ve Kalkınma Partisi %49,61	Cumhuriyet Halk Partisi %47,67
7	DENİZLİ	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %39,90	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %45,20	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %50,56	<i>Cumhuriyet Halk Partisi</i> %48,12
8	DİYARBAKIR	Demokratik Toplum Partisi %65	Barış ve Demokrasi Partisi %55	Halkların Demokratik Partisi %62,92	Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi %64,24
9	ERZURUM	Adalet ve Kalkınma Partisi %56,90	Adalet ve Kalkınma Partisi %58,80	Adalet ve Kalkınma Partisi %62,80	Adalet ve Kalkınma Partisi %50,42
10	ESKİŞEHİR	Demokratik Sol Parti %51,50	Cumhuriyet Halk Partisi %45,20	Cumhuriyet Halk Partisi %52,29	Cumhuriyet Halk Partisi %51,06
11	GAZİANTEP	Adalet ve Kalkınma Partisi %53,30	Adalet ve Kalkınma Partisi %54,60	Adalet ve Kalkınma Partisi %53,97	Adalet ve Kalkınma Partisi %38,83
12	HATAY	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %48,40	<i>Cumhuriyet Halk Partisi</i> %41	<i>Cumhuriyet Halk Partisi</i> %55,15	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %44,50
13	İSTANBUL	Adalet ve Kalkınma Partisi %44,70	Adalet ve Kalkınma Partisi %47,90	Cumhuriyet Halk Partisi %48,80	Cumhuriyet Halk Partisi %51,21
14	İZMİR	Cumhuriyet Halk Partisi %56,10	Cumhuriyet Halk Partisi %49,60	Cumhuriyet Halk Partisi %58,10	Cumhuriyet Halk Partisi %49,02
15	KAHRAMANMARAŞ	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %65,10	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %58,80	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %67,60	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> %42,41
16	KAYSERİ	Adalet ve Kalkınma Partisi %61	Adalet ve Kalkınma Partisi %58,90	Adalet ve Kalkınma Partisi %63,38	Adalet ve Kalkınma Partisi %38,61
17	KOCAELİ	Adalet ve Kalkınma Partisi %47,40	Adalet ve Kalkınma Partisi %50,60	Adalet ve Kalkınma Partisi %55,57	Adalet ve Kalkınma Partisi %45,84

SIRA NO	İL	2009 SEÇİM SONUCU	2014 SEÇİM SONUCU	2019 SEÇİM SONUCU	2024 SEÇİM SONUCU
18	KONYA	Adalet ve Kalkınma Partisi %68,40	Adalet ve Kalkınma Partisi %64,20	Adalet ve Kalkınma Partisi %70,53	Adalet ve Kalkınma Partisi %49,44
19	MALATYA	Adalet ve Kalkınma Partisi %52,50	Adalet ve Kalkınma Partisi %61,60	Adalet ve Kalkınma Partisi %68,47	Adalet ve Kalkınma Partisi %48,97
20	MANİSA	Milliyetçi Hareket Partisi %38,31	Milliyetçi Hareket Partisi %40,10	Milliyetçi Hareket Partisi %52,76	Cumhuriyet Halk Partisi %57,29
21	MARDİN	Adalet ve Kalkınma Partisi %45,30	Bağımsız %52,10	Halkların Demokratik Partisi %56,24	Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi %57,47
22	MERSİN	Cumhuriyet Halk Partisi %30,90	Milliyetçi Hareket Partisi %31,90	Cumhuriyet Halk Partisi %45,08	Cumhuriyet Halk Partisi %59,57
23	MUĞLA	Cumhuriyet Halk Partisi %46,30	Cumhuriyet Halk Partisi %49,10	Cumhuriyet Halk Partisi %36,01	Cumhuriyet Halk Partisi %55,03
24	ORDU	Demokratik Sol Parti %52,70	Adalet ve Kalkınma Partisi %54,40	Adalet ve Kalkınma Partisi %56,92	Adalet ve Kalkınma Partisi %40,07
25	SAKARYA	Adalet ve Kalkınma Partisi %44,80	Adalet ve Kalkınma Partisi %57,90	Adalet ve Kalkınma Partisi %65,04	Adalet ve Kalkınma Partisi %47,19
26	SAMSUN	Adalet ve Kalkınma Partisi %48	Adalet ve Kalkınma Partisi %54,80	Adalet ve Kalkınma Partisi %47,36	Adalet ve Kalkınma Partisi %42,17
27	ŞANLIURFA	Bağımsız %43,90	Adalet ve Kalkınma Partisi %61,60	Adalet ve Kalkınma Partisi %60,81	Yeniden Refah Partisi %38,88
28	TEKİRDAĞ	Cumhuriyet Halk Partisi %45,60	Cumhuriyet Halk Partisi %45,70	Cumhuriyet Halk Partisi %51,18	Cumhuriyet Halk Partisi %50,27
29	TRABZON	Adalet ve Kalkınma Partisi %47,80	Adalet ve Kalkınma Partisi %59,40	Adalet ve Kalkınma Partisi %64,60	Adalet ve Kalkınma Partisi %51,49
30	VAN	Demokratik Toplum Partisi %53,60	Barış ve Demokrasi Partisi %53,10	Halkların Demokratik Partisi %53,83	Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi %55,51

Tablo 2’den anlaşılabacağı üzere 6360 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce büyükşehir belediyesi kurulacak illerden 6 tanesi (Denizli, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya, Mardin, Trabzon) Adalet ve Kalkınma Partili belediye başkanları tarafından, 3 tanesi (Aydın, Muğla, Tekirdağ) CHP’li belediye başkanları tarafından, 2 tanesi (Balıkesir, Manisa) MHP’li belediye başkanları tarafından, 1 tanesi (Van) DTP’li belediye başkanı tarafından, 1 tanesi (Ordu) DSP’li belediye başkanı tarafından, 1 tanesi ise (Şanlıurfa) bağımsız belediye başkanı tarafından yönetilmekteydi. 6360 sayılı Kanun’un, 30 Mart 2014 tarihli mahalli idareler genel seçiminin ardından yürürlüğe girmesiyle birlikte yeni kurulan 14 büyükşehir belediyesinin 7 tanesi (Balıkesir, Denizli, Kahramanmaraş, Malatya, Ordu, Şanlıurfa, Trabzon) Adalet ve Kalkınma Partili belediye başkanları tarafından, 4 tanesi (Aydın, Hatay, Muğla, Tekirdağ) CHP’li belediye başkanları tarafından, 1 tanesi (Manisa) MHP’li belediye başkanları tarafından, 1 tanesi (Van) 2009 yılında kapatılan DTP’nin yerine kurulan BDP’li belediye başkanı tarafından, 1 tanesi ise (Mardin) bağımsız belediye başkanı tarafından yönetilmekteydi (Arslan, 2022).

6360 sayılı Kanun’un, 30 Mart 2014 tarihli mahalli idareler genel seçiminin ardından yürürlüğe girmesiyle bu tarihten önce kurulan 16 büyükşehir belediyesinin 11 tanesi (Ankara, Antalya, Bursa, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, Kayseri, Kocaeli, Konya, Sakarya, Samsun) Adalet ve Kalkınma Partili belediye başkanları tarafından, 2 tanesi (Eskişehir ve İzmir) CHP’li belediye başkanları tarafından, 2 tanesi (Adana ve Mersin) MHP’li belediye başkanı tarafından, 1 tanesi (Diyarbakır) BDP’li belediye başkanı tarafından yönetilmeye başlanmıştır.

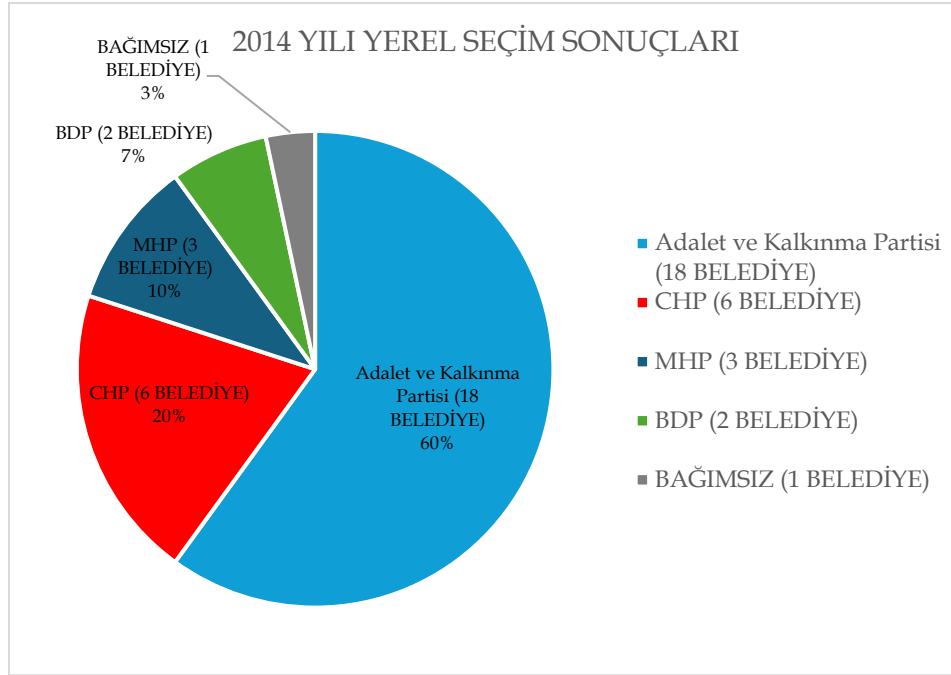
İktidar Partisi olan Adalet ve Kalkınma Partisi 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimleri’nde bu tarihten önce kurulmuş büyükşehir belediyelerinde belediye başkanı sayısını 10’dan 11’e yükseltmiştir (Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı kazanılmıştır). Ana muhalefet Partisi CHP, büyükşehir belediyelerinde belediye başkanı sayısını 3’ten 2’ye düşürmüştür (Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı kaybedilmiştir). MHP, büyükşehir belediyelerinde belediye başkanı sayısını 1’den 2’ye yükseltmiştir (Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığı kazanılmıştır). 2009 yılında kapatılan DTP’nin yerine kurulan BDP’nin ise büyükşehir belediye başkanı sayısı ise 1’dir (Arslan, 2022).

İktidar Partisi olan Adalet ve Kalkınma Partisi 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimleri’yle birlikte yeni kurulan büyükşehir belediyelerinde belediye başkanı sayısını 30 Mart 2014 tarihi öncesine göre 6’dan 7’ye yükseltmiştir (Balıkesir, Ordu ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı kazanılmıştır). Ana Muhalefet Partisi CHP, yeni kurulan büyükşehir belediyelerinde belediye başkanı sayısını 3’ten 4’e yükseltmiştir (Hatay Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı kazanılmıştır). MHP, yeni kurulan büyükşehir belediyelerinde belediye başkanı sayısını 2’den 1’e düşürmüştür (Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanlığı kaybedilmiştir). 2009 yılında kapatılan DTP’nin yerine kurulan Barış ve Demokrasi Partisi’nin (BDP) yeni kurulan büyükşehir belediyelerinde belediye başkanı sayısı ise 1’dir. Mardin Büyükşehir Belediyesi ise bağımsız bir başkan (Mardin Büyükşehir Belediyesi 2009-2014 yılları arasında Adalet ve Kalkınma Partili Belediye Başkanı tarafından yönetilmiştir) tarafından yönetilmiştir.

Tablo 3’ten anlaşılabacağı üzere 30 Mart 2014 mahalli idareler genel seçimi sonuçlarına göre toplam 30 büyükşehir belediye başkanlığının 18’ini Adalet ve Kalkınma Partisi (Ankara, Antalya, Balıkesir, Bursa, Denizli, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Ordu, Sakarya, Samsun Şanlıurfa, Trabzon), 6’sını CHP (Aydın, Eskişehir, Hatay, İzmir, Muğla, Tekirdağ), 3’ünü MHP (Adana, Manisa, Mersin) 2’sini BDP (Diyarbakır [1 Kasım 2016’da Etimesgut Kaymakamı Cumali Atilla kayyum olarak atanmıştır] Van [17 Kasım 2016’da kayyum atanmıştır]) kazanmıştır. 1 ilde (Mardin) ise büyükşehir belediye

başkanlığını bağımsız bir aday kazanmıştır (17 Kasım 2016'da kayyum atanmıştır). BDP'nin 11 Temmuz 2014 tarihinde gerçekleşen 3. olağan kongresinde alınan kararla adı değiştirilerek Demokratik Bölgeler Partisi (DBP) kurulmuştur ve Diyarbakır ile Van Büyükşehir Başkanları BDP'den ayrılarak DBP'ye geçmişlerdir. Böylece DBP'li başkanların yönettiği iki büyükşehir belediyesi mevcut olmuştur (Arslan, 2022).

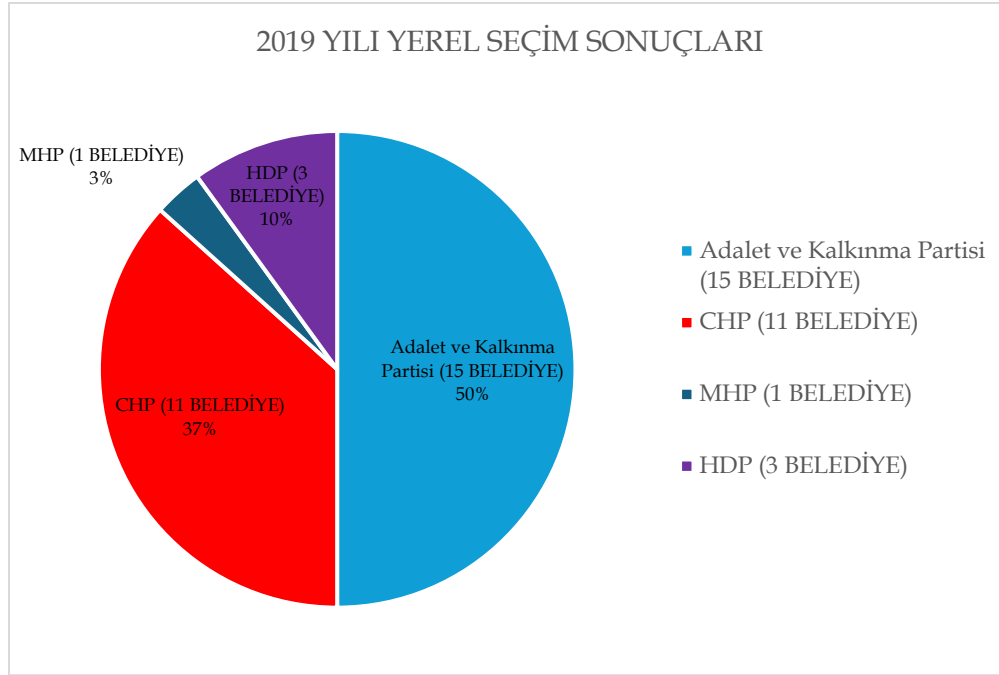
Tablo 3. 2014 Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçları

1.3. 2019 Mahalli İdareler Genel Seçimleri

Tablo 4'ten anlaşılacağı üzere 31 Mart 2019 tarihinde yapılan mahalli idareler genel seçimi sonuçlarına göre Türkiye'deki toplam 30 büyükşehir belediyesinin 15 tanesini Adalet ve Kalkınma Partili belediye başkanları tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Bunlardan 8 tanesi 2014 yılından önce kurulan büyükşehir belediyeleri idi. Bunlar; Bursa, Erzurum, Gaziantep, Kayseri, Kocaeli, Konya, Sakarya Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlıklarıdır. 7 tanesi ise 2014 yılında kurulan büyükşehir belediyeleridir. Bunlar ise Balıkesir, Denizli, Kahramanmaraş, Malatya, Ordu, Şanlıurfa, Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanlıklarıdır.

11 tane büyükşehir belediyesi, CHP'li belediye başkanları tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Bunlardan 7 tanesi 2014 yılından önce kurulan büyükşehir belediyeleri idi. Bunlar; Adana, Ankara, Antalya, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Mersin Belediye Başkanlıklarıdır. 4 tanesi ise 2014 yılında kurulan büyükşehir belediyeleridir. Bunlar; Aydın, Hatay, Muğla Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanlıklarıdır.

Tablo 4. 2019 Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçları

3 tane büyükşehir belediyesi, Halkların Demokratik Partisi'ne (HDP) mensup belediye başkanları tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Bunlardan 1 tanesi 2014 yılından önce kurulan büyükşehir belediyesi idi. Bu; Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı'dır. 2 tanesi ise 2014 yılında kurulan büyükşehir belediyeleridir. Bunlar; Mardin ve Van Büyükşehir Belediye başkanlıklarıdır. 19 Ağustos 2019 tarihinde Diyarbakır, Mardin ve Van Büyükşehir Belediye Başkanlıklarına İçişleri Bakanlığı tarafından kayyum görevlendirilmiştir.

1 tane büyükşehir belediyesi, MHP'li belediye başkanı tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Bu; Manisa Büyükşehir Belediye Başkanlığı'dır.

Adalet ve Kalkınma Partisi 18 olan büyükşehir belediye başkanı sayısını 15'e düşürmüştür. Ankara, Antalya ve İstanbul büyükşehir belediye başkanlıkları kaybedilmiştir.

CHP; 6 olan büyükşehir belediye başkanı sayısını 11'e yükseltmiştir. Adana, Ankara, Antalya, İstanbul ve Mersin büyükşehir belediye başkanlıkları kazanılmıştır.

HDP'nin 2 olan büyükşehir belediye başkanı sayısı 3 olmuştur. Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığı (2014 yılında bağımsız idi) kazanılmıştır.

MHP; 3 olan büyükşehir belediye başkanı sayısını 1'e düşürmüştür. Adana ve Mersin büyükşehir belediye başkanlıkları kaybedilmiştir.

Tablo 5'te 31 Mart 2019 tarihinde yapılan mahalli idareler genel seçimlerinde, İstanbul ili büyükşehir belediye başkanlığı seçimi sonucu yer almaktadır. Seçim sonucuna göre CHP'nin büyükşehir belediye başkan adayı Ekrem İmamoğlu, %48,7, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin büyükşehir belediye başkan adayı Binali Yıldırım %48,6 oranında oy almıştır. Bu sonuçlara göre CHP'nin adayı Ekrem İmamoğlu, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nı kazanmıştır. 17 Nisan 2019 günü CHP'li Ekrem İmamoğlu İstanbul İl Seçim Kurulu'ndan mazbatasını alarak göreve başlamıştır.

Tablo 5. 31 Mart 2019 İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimi Sonuçları

SIRA NO	İL	31 Mart 2019 İSTANBUL BBB SEÇİMİ SONUÇLARI
1	İSTANBUL	Cumhuriyet Halk Partisi %48,70
2	İSTANBUL	Adalet ve Kalkınma Partisi %48,60
3	İSTANBUL	Saadet Partisi %1,21
4	İSTANBUL	Demokratik Sol Parti %0,36
5	İSTANBUL	Bağımsız Türkiye Partisi %0,32
6	İSTANBUL	Demokrat Parti %0,26
7	İSTANBUL	Vatan Partisi %0,18
8	İSTANBUL	Türkiye Komünist Parti %0,12

Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/>

Adalet ve Kalkınma Partisi ve MHP birlikte 31 Mart 2019 tarihinde yapılan İstanbul ili büyükşehir belediye başkanlığı seçimi sonuçlarına itiraz etmişlerdir. İtirazları değerlendiren Yüksek Seçim Kurulu (YSK), “kamu görevlisi olmayan sandık kurulu başkan ve üyelerinin seçimde görevlendirilmesi” nedeniyle 6 Mayıs 2019 tarihinde 4’e karşı 7 oy ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerini iptal etmiştir. İstanbul ili ilçe belediye başkanlıkları, ilçe belediye meclisi üyelikleri ve muhtarlık seçimleri iptal edilmemiştir. YSK tarafından İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı için yeni seçim tarihi 23 Haziran 2019 olarak belirlenmiştir.

YSK tarafından seçim kararının iptali kararının ardından 07.05.2019 tarihinde İçişleri Bakanlığı tarafından İstanbul Valisi Ali Yerlikaya 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 46. maddesine dayanılarak yeni büyükşehir belediye başkanı seçilinceye kadar belediye başkan vekili olarak görevlendirilmiştir. Tablo 6’dan anlaşılaacağı üzere 23 Haziran 2019 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı için yapılan ara seçimde CHP’li Ekrem İmamoğlu %54,20 (4.169.765), Adalet ve Kalkınma Partisi Binali Yıldırım %45 (3.935.429) oranında oy almıştır. CHP’li Ekrem İmamoğlu, tekrar İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçilmiş olup 27 Haziran 2019 tarihinde İl Seçim Kurulu’ndan mazbatasını alarak göreve başlamıştır.

Tablo 6. 23 Haziran 2019 İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Ara Yerel Seçimi Sonuçları

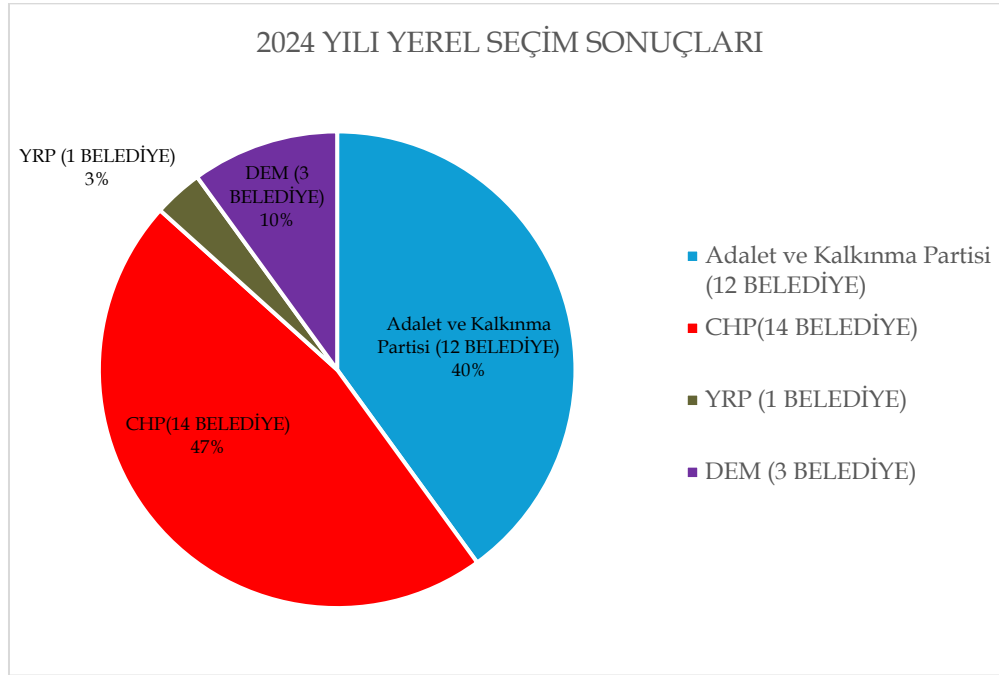
SIRA NO	İL	2019 YILI 2. SEÇİM SONUÇLARI
1	İSTANBUL	Cumhuriyet Halk Partisi %54,20
2	İSTANBUL	Adalet ve Kalkınma Partisi %45

1.4. 2024 Mahalli İdareler Genel Seçimleri

Tablo 7’den anlaşılaacağı üzere 31 Mart 2024 tarihinde yapılan mahalli idareler genel seçimi sonuçlarına göre Türkiye’deki toplam 30 büyükşehir belediyesinin 12 tanesini Adalet ve Kalkınma Partisi belediye başkanları tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Bunlardan 7 tanesi 2014 yılından önce kurulan büyükşehir belediyeleri idi. Bunlar; Erzurum, Gaziantep, Kayseri, Kocaeli, Konya, Sakarya Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlıklarıdır. 5 tanesi ise 2014 yılında kurulan büyükşehir belediyeleridir. Bunlar ise Kahramanmaraş, Malatya, Ordu, Şanlıurfa, Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanlıklarıdır.

14 tane büyükşehir belediyesi, CHP'li belediye başkanları tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Bunlardan 8 tanesi 2014 yılından önce kurulan büyükşehir belediyeleri idi. Bunlar; Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Mersin Belediye Başkanlıklarıdır. 6 tanesi ise 2014 yılında kurulan büyükşehir belediyeleridir. Bunlar; Aydın, Balıkesir, Denizli, Manisa, Muğla, Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanlıklarıdır.

Tablo 7. 2024 Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçları

3 tane büyükşehir belediyesi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi'ne (DEM) mensup belediye başkanları tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Bunlardan 1 tanesi 2014 yılından önce kurulan büyükşehir belediyesi idi. Bu; Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı'dır. 2 tanesi ise 2014 yılında kurulan büyükşehir belediyeleridir. Bunlar; Mardin ve Van Büyükşehir Belediye başkanlıklarıdır.

1 tane büyükşehir belediyesi, Yeniden Refah Partisi'ne (YRP) mensup belediye başkanı tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Bu; Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanlığı'dır. Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı, 2 Eylül 2024 tarihinde seçildiği YRP'den istifa etmiştir ve 2024 Kasım ayının ilk günleri itibarıyla görevine bağımsız belediye başkanı olarak devam etmektedir.

31 Mart 2024 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Genel Seçimi sonuçlarına göre Adalet ve Kalkınma Partisi 15 olan büyükşehir belediye başkanı sayısını 12'ye düşürmüştür. Balıkesir, Bursa, Denizli ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanlıkları kaybedilmiştir. Hatay Büyükşehir Belediye Başkanlığı kazanılmıştır.

CHP; 11 olan büyükşehir belediye başkanı sayısını 14'e yükseltmiştir. Balıkesir, Bursa, Denizli, Manisa Büyükşehir Belediye Başkanlıkları kazanılmıştır. Hatay Büyükşehir Belediye Başkanlığı, kaybedilmiştir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nı YRP'li aday kazanmış olup sonradan partisinden istifa edip, bağımsız olmuştur.

MHP; Manisa Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nı kaybetmiş olup MHP'li büyükşehir belediye başkanı mevcut değildir.

DEM'li Büyükşehir Belediye Başkanı sayısı 3 olup bunlar; Diyarbakır, Mardin ve Van Büyükşehir Belediye Başkanlıklarıdır. 04 Kasım 2024 tarihinde Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na, İçişleri Bakanlığı tarafından kayyum görevlendirilmiştir.

1.5. İstanbul ve Ankara İllerinde 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimi Öncesi Yapılan Sınır Değişiklikleri

30 Mart 2014 mahalli idareler genel seçimlerinden önce Ankara ve İstanbul'daki bazı mahalleler, bağlı bulundukları ilçeden koparılarak başka ilçelere bağlanmıştır. Ankara'da, Yenimahalle ilçesine bağlı Dodurga ve Alaçatı Mahalleleri'nin bir kısmı Şehitali Mahallesi ile birleştirilmiştir. Şehitali, Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu, Ballıkuyumcu ve Fevziye Mahalleleri Etimesgut ilçesine bağlanmıştır. Yenimahalle ilçesinin bir kısmı ile Çayyolu, Ahmet Taner Kışlalı, Ümit, Kuru, Konutkent ve Yaşamkent Mahalleleri Çankaya ilçesine bağlanmıştır. İstanbul'da Arnavutköy ilçesine bağlı Nakkaş ve Bahşayış Mahalleri ile Büyükçekmece ilçesine bağlı Muratbey Mahallesi Çatalca ilçesine bağlanmıştır. Şişli ilçesine bağlı Ayazağa, Maslak ve Huzur Mahalleleri, Sarıyer ilçesine bağlanmıştır (Arslan, 2022).

Tablo 8. İstanbul İli Arnavutköy, Büyükçekmece, Çatalca, Sarıyer, Şişli İlçe Belediye Başkanlıkları 2009-2024 Seçim Sonuçları

SIRA NO	İL/İLÇE	2009 SEÇİM SONUCU	2014 SEÇİM SONUCU	2019 SEÇİM SONUCU	2024 SEÇİM SONUCU
1	İSTANBUL/ARNAVUTKÖY	Adalet ve Kalkınma Partisi %40,80	Adalet ve Kalkınma Partisi %51,60	Adalet ve Kalkınma Partisi %60,22	Adalet ve Kalkınma Partisi %41,94
2	İSTANBUL/BÜYÜKÇEKMECE	Cumhuriyet Halk Partisi %44,20	Cumhuriyet Halk Partisi %47,50	Cumhuriyet Halk Partisi %58,90	Cumhuriyet Halk Partisi %48,04
3	İSTANBUL/ÇATALCA	Cumhuriyet Halk Partisi %44,90	Cumhuriyet Halk Partisi %44,50	Cumhuriyet Halk Partisi %59,65	Cumhuriyet Halk Partisi %50,53
4	İSTANBUL/SARIYER	Cumhuriyet Halk Partisi %37,50	Cumhuriyet Halk Partisi %51,10	Cumhuriyet Halk Partisi %61,62	Cumhuriyet Halk Partisi %51,74
5	İSTANBUL/ŞİŞLİ	Demokratik Sol Parti %56	Cumhuriyet Halk Partisi %61,50	Cumhuriyet Halk Partisi %73,65	Cumhuriyet Halk Partisi %66,59

Yukarıdaki Tablo 8'den anlaşılabacağı üzere İstanbul'da mahalle sınırlarının değiştirilmesinden etkilenen ilçelerden Arnavutköy Belediye Başkanlığı'nı 2009-2024 yılları arasında yapılan 4 farklı mahalli idareler genel seçimlerinde Adalet ve Kalkınma Partili belediye başkan adayları kazanmıştır.

Büyükçekmece, Çatalca ve Sarıyer Belediye Başkanlıklarını 2009-2024 yılları arasında yapılan 4 farklı mahalli idareler genel seçimlerinde CHP'li belediye başkan adayları kazanmıştır.

Şişli Belediye Başkanlığı'nı 2009 mahalli idareler genel seçiminde DSP'li belediye adayı kazanmıştır. 2014-2024 yılları arasında yapılan 3 farklı mahalli idareler genel seçimlerinde CHP'li belediye başkan adayları kazanmıştır.

Tablo 9. Ankara İli Çankaya, Etimesgut, Yenimahalle İlçe Belediye Başkanlıkları 2009-2024 Seçim Sonuçları

SIRA NO	İL/İLÇE	2009 SEÇİM SONUCU	2014 SEÇİM SONUCU	2019 SEÇİM SONUCU	2024 SEÇİM SONUCU
1	ANKARA/ÇANKAYA	Cumhuriyet Halk Partisi %59	Cumhuriyet Halk Partisi %64,80	Cumhuriyet Halk partisi %73,40	Cumhuriyet Halk Partisi %65,40
3	ANKARA/ETİMESGUT	Milliyetçi Hareket Partisi %35,02	Milliyetçi Hareket Partisi %39,70	Milliyetçi Hareket Partisi %49,50	Cumhuriyet Halk Partisi %56,62
2	ANKARA/YENİMAHALLE	Cumhuriyet Halk Partisi %40,30	Cumhuriyet Halk Partisi %50,90	Cumhuriyet Halk Partisi %58,30	Cumhuriyet Halk Partisi %59,21

Tablo 9'dan anlaşılabacağı üzere Ankara'da mahalle sınırlarının değiştirilmesinden etkilenen ilçelerden Çankaya ve Yenimahalle Belediye Başkanlığı'nı 2009-2024 yılları arasında yapılan 4 farklı mahalli idareler genel seçimlerinde CHP'li belediye başkan adayları kazanmıştır.

Etimesgut Belediye Başkanlığı'nı 2009-2019 yılları arasında yapılan 3 farklı mahalli idareler genel seçimlerinde MHP'li belediye başkan adayları kazanmıştır. 2024 mahalli idareler genel seçimlerinde ise belediye başkanlığını CHP'li belediye başkan adayı kazanmıştır.

Tablo 9'dan anlaşılabacağı üzere 2014 mahalli idareler genel seçimlerinden önce Ankara ve İstanbul illerinin bazı ilçelerinde yapılan sınır değişiklikleri 2014-2024 yılları arasında yapılan 4 farklı mahalli idareler genel seçimlerine, sonuçları etkileyecek şekilde yansımamıştır.

SONUÇ

6360 sayılı Kanun ile büyükşehir sınırları içerisinde bulunan belde belediyeleri lağvedilmiştir. Köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüştür. Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yaşayan bütün seçmenler, büyükşehir belediye başkanlığı için oy kullanmaya başlamışlardır.

6360 sayılı Kanun öncesinde mevcut 16 büyükşehir belediyesinin 10 tanesi Adalet ve Kalkınma Partili belediye başkanları tarafından yönetilmekteydi. 6360 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte büyükşehir belediye sayısının 30'a yükselmesiyle 2014 yerel seçimlerinde Adalet ve Kalkınma Partili büyükşehir belediye başkanı sayısı 18'e yükselmiştir. Bu sayı 2019 yerel seçimlerinde 15'e, 2024 yerel seçimlerinde ise 12'ye düşmüştür. 2014 yerel seçimlerinde yeni kurulan 16 belediyenin 7'sini kazanan Adalet ve Kalkınma Partisi 2024 yerel seçimlerinde 5 tanesini kazanmıştır.

6360 sayılı Kanun öncesinde mevcut 16 büyükşehir belediyesinin 3 tanesi CHP'li belediye başkanları tarafından yönetilmekteydi. 2014 yerel seçimlerinde CHP'nin büyükşehir belediye başkanlığı sayısı 6'ya yükselmiştir. Bu sayı 2019 yerel seçimlerinde 11'e, 2024 yerel seçimlerinde ise 14'e yükselmiştir. 2014 yerel seçimlerinde yeni kurulan 14 belediyenin 4'ünü kazanan CHP, 2024 yerel seçimlerinde 6 tanesini kazanmıştır.

6360 sayılı Kanun öncesinde mevcut 16 büyükşehir belediyesinin 1 tanesi MHP'li belediye başkanı tarafından yönetilmekteydi. 2014 yerel seçimlerinde MHP'nin büyükşehir belediye başkanlığı sayısı 3'e yükselmiştir. Bu sayı 2019 yerel seçimlerinde 1'e düşmüştür. 2024 yerel seçimlerinde ise MHP, büyükşehir belediye başkanlığı kazanamamıştır.

6360 sayılı Kanun öncesinde mevcut 16 büyükşehir belediyesinin 1 tanesi DTP'li belediye başkanı tarafından yönetilmekteydi. 2014 yerel seçimlerinde BDP'nin büyükşehir belediye başkanlığı sayısı 2'ye yükselmiştir (BDP'nin 3. olağan kongresinde 11 Temmuz 2014 tarihinde adı Demokratik Bölgeler Partisi olmuştur). Bu sayı HDP ismiyle 2019 yerel seçimlerinde 3'e yükselmiştir. 2024 yerel seçimlerinde de DEM Parti ismiyle 3 büyükşehir belediye başkanlığı kazanılmıştır.

Büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde genelde Adalet ve Kalkınma Partisi, CHP, MHP ve en son ismiyle DEM Parti yarışmıştır. MHP 2024 yerel seçimlerinde büyükşehir belediye başkanlığı kazanamamış iken YRP, Şanlıurfa'da büyükşehir belediye başkanlığı kazanmıştır. YRP'li başkan, 2 Eylül 2024 tarihinde partisinden istifa etmiştir.

2014 yılından önce kurulan büyükşehir belediyelerinden; Erzurum, Gaziantep, Kayseri, Kocaeli, Konya, Sakarya ve Samsun büyükşehir belediye başkanlıklarını 2009-2024 yılları arasında yapılan 4 farklı mahalli idareler genel seçimlerinde, Adalet ve Kalkınma Partili belediye başkan adayları kazanmıştır. 2014 yılında kurulan büyükşehir belediyelerinden; Kahramanmaraş, Malatya ve Trabzon büyükşehir belediye başkanlıklarını 2014-2024 yılları arasında yapılan 3 farklı mahalli idareler genel seçimlerinde, Adalet ve Kalkınma Partili belediye başkan adayları kazanmıştır.

2014 yılından önce kurulan büyükşehir belediyelerinden; İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nı 2009-2024 yılları arasında yapılan 4 farklı mahalli idareler genel seçimlerinde, CHP'li belediye başkan adayları kazanmıştır. 2014 yılında kurulan büyükşehir belediyelerinden; Aydın, Muğla ve Tekirdağ büyükşehir belediye başkanlıklarını 2014-2024 yılları arasında yapılan 3 farklı mahalli idareler genel seçimlerinde, CHP'li belediye başkan adayları kazanmıştır.

1 Kasım 2016'da Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na, 17 Kasım 2016'da Van ve Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na İçişleri Bakanlığı tarafından kayyum görevlendirilmiştir.

19 Ağustos 2019 tarihinde Diyarbakır, Mardin, Van büyükşehir belediye başkanlıklarına İçişleri Bakanlığı tarafından kayyum görevlendirilmiştir.

11 Kasım 2024 tarihinde Mardin Büyükşehir Belediye Başkanı görevden alınarak yerine İçişleri Bakanlığı tarafından kayyum görevlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

Arslan, R. (2022). *Türkiye'de büyükşehir belediyesi kurma ve genişletme politikası*. Nobel Yayınları.

İstanbul'da Mart 2019 Türkiye Yerel Seçimleri (2024, Kasım 1). https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul%27da_Mart_2019_T%C3%BCrkiye_yerel_se%C3%A7imleri

İzci, F. & Turan, M. (2013). Türkiye'de büyükşehir belediyesi sistemi ve 6360 sayılı yasa ile büyükşehir belediyesi sisteminde meydana gelen değişimler: Van örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(1), ss. 117-152.

Keleş, R., Erbay, Y. & Görmez K. (2020). *Türkiye ve Avrupa'da yerel temsil ve katılım*. İmge Kitabevi.

Özçelik, T. G. (2021). Yerel demokraside temsil ve katılım. *International Journal of Social Inquiry* (14)2, ss. 715-739.

Özden, M. (2024). 1990 sonrası yaşanan gelişmelerin Türkiye’de yerel katılım uygulamalarına etkileri. *HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(Cumhuriyet’in 100. Yılı Özel Sayısı), ss. 167-183.

Safi, İ. & Kurşuncu T. (2019). Siyasal partizanlığın bir göstergesi olarak seçim hileleri ve Türkiye’de bazı uygulamaları. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 4(8), ss. 46-71.

Recent Academic Studies

Yeni Pazar Mh. Ali Okumuş Cad. Mevlana Sitesi A Blok – Çayeli / Rize

فى رحاب جامعة أنقرة يلدرم بيازىء فى العاصمة التركية اجتمع علماء وباحثون متخصصون من مختلف بلدان العالم وقدموا مشاركاتهم وبحوثهم ضمن المؤتمر الدولى الثامن عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية، يضم هذا الكتاب المتون الكاملة للأبحاث المقدمة، والتي نرجو أن تكون ذات فائدة للباحثين وذات أثر ايجابى على المجتمع الأكاديمى وعلى المجتمع الإنسانى ككل.

